

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 1999/2000:13 Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling jämte en följdmotion med sammanlagt 25 yrkanden. Samtliga motionsyrkanden avstyrks, bl.a. med hänvisning till vad som redovisas i skrivelsen, riksdagens tidigare uttalanden i frågorna samt pågående arbete på området.

I betänkandet finns fyra reservationer och tre särskilda yttranden.

Skrivelsen

I skrivelse 1999/2000:13 Hållbara Sverige – uppföljning av åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling lämnar regeringen (Miljödepartementet) en redovisning av hur arbetet med strategier och åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling fortskrider i Sverige, inom EU och internationellt. Skrivelsen är en uppföljning av de åtgärdsprogram som redovisades i regeringens skrivelse Hållbara Sverige – uppföljning och fortsatta åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling (skr. 1998/95:5). Inom varje departements verksamhetsområde beskrivs vilka åtgärder som är genomförda och vilka aktiviteter som pågår. I skrivelsen lämnas också en lägesredovisning för de lokala investeringsprogrammen.

Motionen

1999/2000: MJ12 av Dan Ericsson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att konsumenter och producenter, vid användning av lösningar som är miljöanpassade, belönas med hjälp av ekonomiska styrmedel,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nyckeltal för företag och miljöarbete,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de statliga myndigheternas miljöpolicy,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riksdagens tidigare beställning gällande de delmål och åtgärder som behövs för att nå miljökvalitetsmålen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tydliggöra vad som avses med miljöledningssystem och sektorsansvar,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om offentlig upphandling,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en samlad miljöstrategi inför Sveriges ordförandeskap för EU:s ministerråd,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljövarupolicy,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör upprätta ett särskilt klimatpolitiskt handlingsprogram,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige inte skall utnyttja sin pluskvot för koldioxidutsläpp,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en ändring av regelsystemet för miljömärkning görs så att inga oklarheter råder gällande innehåll av ej miljöanpassade delar i miljömärkta produkter,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tydliggöra att kommersiell verksamhet på annans mark inte är en del av allemansrätten,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett programarbete som ger bygdeturismen profil och status,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det lokala investeringsprogrammet,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen verkar för att en gemensam koldioxidavgift tas ut inom EU,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skatteväxling från arbete till miljöpåverkande aktiviteter,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetet med Agenda 21,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att resurser bör avsättas för de berörda myndigheter som arbetar med Habitat och Agenda 21 så att de kan fullfölja detta arbete och själva sammanställa resultatet inför det svenska ordförandeskapet i EU,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Grön Flagg samordnas med Skolverkets Miljöskola,

20. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att resurser används för allergisanering i skolor och bostäder,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning av tankvattenblandningar av bekämpningsmedel,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om radonsanering,

23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skyndsamt agerande för förebyggande av oljeutsläpp,

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en starkare tillämpning av försiktighetsprincipen inom ramen för WTO,

25. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att i WTO-förhandlingarna föra fram krav om att internalisering måste till av miljökostnaderna i den totala transportkostnaden.

Utskottet

Inledning

Våren 1999 behandlade utskottet dels proposition 1997/98:145 Svenska miljömål. Miljöpolitik för ett hållbart Sverige, dels skrivelse 1998/99:5 Hållbara Sverige – uppföljning och fortsatta åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling. I det sammanhanget behandlades också ingående ett stort antal motioner, såväl följdmotioner som motioner från allmänna motionstiden 1998 (1998/99:MJU6).

Under allmänna motionstiden hösten 1999 väcktes ånyo ett stort antal motioner om miljöpolitiken. Utskottet tillämpar numera en arbetsmetod som innebär att fristående motioner i vissa ämnesområden ej behöver behandlas under varje riksmöte. Det gäller särskilt sådana mer långsiktiga frågor som innefattas i riksdagens miljöpolitiska beslut. Utskottet återkommer under denna valperiod till dessa frågor senast i samband med att regeringen lägger fram en proposition om delmålen i miljöpolitiken m.m. (se närmare härom i följande avsnitt).

Målen för ekologisk hållbarhet

Motionen

I motion MJ12 (kd) begärs, som motionen får förstås, en upprepning av riksdagens tidigare tillkännagivande om de delmål och åtgärder som behövs för att nå miljökvalitetsmålen. Motionärerna utgår från att regeringen tänker verkställa riksdagens beslut men vill genom motionsyrkandet påminna härom (yrkande 4). Vidare bör regeringen upprätta ett särskilt klimatpolitiskt handlingsprogram, inrätta ett sekretariat för klimatfrågorna samt snarast presentera förslag om åtgärder mot växthuseffekten (yrkande 9). Sverige bör inte utnyttja sin pluskvot för koldioxidutsläpp (yrkande 10).

Utskottets överväganden

När det gäller delmål och åtgärder för att nå de nationella miljökvalitetsmål som riksdagen fastställde våren 1998 (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183) uttalade utskottet att det bör ankomma på riksdagen att ta ställning till hur målsättningen för miljöpolitiska åtgärder och prioriteringar inom olika samhällssektorer skall formuleras. Utskottet anförde att regeringen skall återkomma till riksdagen med redovisning och förslag angående delmålen. Miljömålskommittén (dir. 1998:45), som är parlamentariskt sammansatt, har regeringens uppdrag att göra en samlad

översyn av vilka delmål och åtgärdsstrategier som behövs för att de nationella miljö kvalitetsmålen, med undantag för miljömålet begränsad klimatpåverkan, skall kunna nås inom en generation. Kommittén skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 1 juni 2000. I budgetpropositionen för år 2000, utgiftsområde 20, uttalar regeringen sin avsikt att därefter i en proposition till riksdagen vid årsskiftet 2000–2001 föreslå ytterligare delmål och åtgärdsstrategier samt samhällsekonomiska konsekvensanalyser av förslagen för att nå miljö kvalitetsmålen. Utskottet ser därför ingen anledning att upprepa det riksdagsbeslut som i föreskriven ordning meddelats till regeringen enligt riksdagsskrivelse 1998/99:183. Därmed avstyrks motion MJ12 (kd) yrkande 4.

Den parlamentariskt sammansatta klimatpolitiska kommittén (dir. 1998:40 och regeringsbeslut den 17 december 1998, dnr M98/4601/5 m.fl.) skall senast den 31 mars 2000 presentera förslag till delmål och en strategi som lägger stor vikt vid kostnadseffektivitet. Som stöd i kommitténs arbete skall en särskild utredare granska hur de s.k. flexibla mekanismerna i Kyotoprotokollet för balansering av utsläpp mellan protokollets parter kan introduceras i Sverige. Med det anförda finner utskottet motion MJ12 (kd) yrkandena 9 och 10 i allt väsentligt tillgodosedd.

Uppföljning av miljömålen

Motionen

Enligt motion MJ12 (kd) utgör den kostnad som nyckeltal utgör för företagen ett hinder för ett aktivt och levande miljöarbete. Som alternativ föreslås revision av miljöcertifierad revisor (yrkande 2).

Utskottets överväganden

Miljövårdsberedningen har på regeringens uppdrag utarbetat förslag till ett antal indikatorer för den ekologiska omställningen i vårt land, s.k. gröna nyckeltal. Tanken är, enligt beredningen, att de gröna nyckeltalen skall spegla viktiga miljöproblem. De mäter också strategiska förhållanden bakom miljöproblemen, exempelvis användningen av energi och kemikalier. Elva av Miljövårdsberedningens gröna nyckeltal presenterades i budgetpropositionen för år 2000, utgiftsområde 20. Flera av nyckeltalen har direkt anknytning till de mål som antagits av riksdagen, andra nyckeltal har anknytning till regeringens mål om resurshushållning. Ett flertal länder och organisationer, t.ex. inom EU, utarbetar nyckeltal för en ekologiskt hållbar utveckling och dessa sammanfaller i flera fall med dem som presenteras i budgetpropositionen. Som anförts i budgetpropositionen är nyckeltal en process där nyckeltalen måste anpassas efter de mål de avser att följa, relevanta miljöproblem och samhällsutvecklingen i övrigt. Av budgetpropositionen framgår att regeringen kommer att fortsätta arbetet med att vidareutveckla nyckeltalen och regelbundet för riksdagen presentera gröna nyckeltal. I samband med sin beredning av budgetpropositionen behandlade utskottet ett motionsyrkande om gröna nyckeltal. Utskottet delade motionärernas uppfattning om det ange-

lägna i att små och medelstora företag arbetar med miljöledningssystem och fann det viktigt att påpeka att många företag som inte är miljöcertifierade frivilligt vidtar åtgärder i sin verksamhet för att skydda miljön. Utskottets ställningstagande kvarstår. Med det anförda avstyrks motion MJ12 (kd) yrkande 2 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Utvecklingen inom den offentliga sektorn

Motionen

I motion MJ12 (kd) begärs förtydligande om vad som avses med miljöledningssystem och sektorsansvar (yrkande 5). Statliga verk och myndigheter bör, som goda exempel, redovisa sin miljöpolicy och sina övergripande miljömål (yrkande 3). Regeringen bör verka för ett förändrat regelverk både nationellt och inom EU när det gäller offentlig upphandling (yrkande 6).

Utskottets överväganden

Av skrivelsen framgår att 99 statliga myndigheter på uppdrag av regeringen arbetar med att införa miljöledningssystem. Systemet är baserat på ISO-standarden och EU:s system för miljöstyrning och miljörevision EMAS (Eco Management & Audit Scheme). Syftet med systemen är att etablera arbetssystem och rutiner för miljöarbetet. Flera av myndigheterna har beslutat att gå vidare och certifiera/registrera sig. Detta gäller särskilt myndigheter med uppdragsverksamhet, länsstyrelser och universitet samt högskolor. Några myndigheter, bl.a. Försvarsmakten, inför miljöledningssystem på eget initiativ. Även inom Regeringskansliet har arbetet med att införa miljöledningssystem påbörjats. Som framgår av utskottets uttalande ovan kommer regeringen att fortsätta arbetet med att vidareutveckla gröna nyckeltal och regelbundet för riksdagen presentera nyckeltalen. Genom ändring i verksförordningen (1995:1322) har samtliga myndigheter från och med den 1 januari 1998 fått ett generellt ansvar för att beakta de krav som ställs på verksamheten när det gäller ekologiskt hållbar utveckling. Regeringen har dessutom i augusti 1998 beslutat att ge 24 myndigheter ett särskilt sektorsansvar för arbetet med ekologisk hållbarhet. Sektorsmyndigheterna inkom den 1 oktober till regeringen med en första lägesredovisning som belyser hur myndigheterna har definierat sin roll, arbetets omfattning, eventuella hinder och på vilka sätt arbetet med ekologisk hållbarhet kan integreras i myndighetens verksamhet. De myndigheter som har ett sektorsansvar skall årligen i samband med årsredovisningarna redovisa sina insatser på området. Det anförda innebär att utskottet avstyrker motion MJ12 (kd) yrkandena 3 och 5 i den mån motionen i dessa delar inte kan anses tillgodosedd.

Som anføres i skrivelsen är miljökrav vid upphandling ett viktigt miljömål i ett miljöledningssystem. I maj 1998 inrättade regeringen en särskild delegation för ekologiskt hållbar upphandling (M 1998:01). Delegationen har lämnat förslag till regeringen om vilka miljökrav delegationen anser skall kunna ställas vid upphandling. Inom Regeringskansliet pågår också ett arbete med att fastställa framtida miljökrav vid upphandling inom den offentliga sektorn.

Det bör påpekas att miljökraven i viss mån begränsas av EU:s upphandlingsdirektiv. Slutligen bör erinras om den första uppföljning av statliga myndigheters arbete med miljöanpassad upphandling som Naturvårdsverket har utarbetat på regeringens uppdrag (Rapport nr 49 Statliga myndigheters arbete med miljöanpassad upphandling – en första uppföljning, december 1998). Utskottet utgår från att regeringen i det fortsatta arbetet beaktar synpunkterna i motion MJ12 (kd) yrkande 6 men finner inte anledning att förorda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Näringsliv, konsumtion och regional utveckling

Motionen

Motionärerna i motion MJ12 (kd) begär att regeringen för riksdagen inför ordförandeskapet i EU presenterar en miljövarupolicy för Sveriges del (yrkande 8). För att oklarhet inte skall råda när det gäller ej miljöanpassade beståndsdelar i miljömärkta produkter behövs en ändring av regelsystemet för miljömärkning (yrkande 11). Genom lagstiftning bör tydliggöras att kommersiell verksamhet inte är en del av allemansrätten (yrkande 12). Ett programarbete som ger bygdeturismen profil och status efterlyses i yrkande 13. Arbetet bör koncentreras på produktutveckling och marknadsföring. Det lokala investeringsprogrammet tas upp i yrkande 14 där motionärerna begär en ny modell eller metod för beräkningarna av miljöeffekter och nya arbetstillfällen. Lokal kompetens bör utnyttjas och beslut om investeringar bör ligga hos kommunerna och inom ramen för redan befintligt miljöarbete.

Utskottets överväganden

Enligt skrivelsen gör regeringen bedömningen att en miljövarupolicy bör arbetas fram inom EU för att bl.a. klargöra vilka miljökrav som skall gälla för produkter som släpps ut på marknaden. I skrivelsen uttalar regeringen sin avsikt att förelägga riksdagen en samlad redogörelse om en miljöanpassad produktpolitik under våren 2000. Denna skall bl.a. utgöra underlag för det svenska agerandet i EU:s arbete med en miljövarupolicy och för fortsatta nationella åtgärder. EU-kommissionen har initierat ett arbete med en miljövarupolicy, IPP (Integrated Product Policy) på EU-nivå och kommer i slutet av år 1999 att presentera en s.k. grönbok i ämnet. I detta arbete deltar Sverige aktivt. Av skrivelsen framgår även att en miljövarupolicy är en prioriterad fråga inför det svenska ordförandeskapet år 2001. Såvitt utskottet kan bedöma är motion MJ12 (kd) yrkande 8 därmed tillgodosedd.

I mars 1997 presenterade kommissionen ett förslag till reviderad miljömärkningsförordning. Målet med arbetet är att åstadkomma ett effektivt EU-gemensamt miljömärkningssystem med hög trovärdighet hos både producenter och konsumenter. Rådsbehandlingen avslutades under Tysklands ordförandeskap år 1999. Därefter har förslaget överlämnats till parlamentet för en andra läsning. När det gäller svenska förhållanden vill utskottet erinra om betänkandet Märk väl! (SOU 1999:7) där ett antal förslag framlagts om märkning och annan konsumentinformation på dagligvaruområdet. Betän-

kandet bereds i Regeringskansliet. Utskottet vill även erinra om delbetänkandet Nordisk miljömärkning – det statliga engagemanget (SOU 1999:145) som nyligen presenterats av Konsumentpolitiska kommittén 2000 (dir. Fi 1999:01). Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ12 (kd) yrkande 11 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Med anledning av motionens yrkande 12 om viss lagstiftning när det gäller allemansrätten vill utskottet anför följande. Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken skall en verksamhetsutövare eller den som vidtar en åtgärd också vidta de försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Vid sin behandling av propositionen om miljöbalken våren 1998 (bet. 1997/98:JoU20) ansåg utskottet, som härvidlag delade regeringens uppfattning, att det inte bör vara aktuellt att generellt reglera allemansrätten, bl.a. på grund av att det skulle vara förenat med svårigheter att generellt och exakt ange allemansrättens innebörd. Utskottets uppfattning kvarstår. Det bör påpekas att regeringen med stöd av 12 kap. 6 § miljöbalken kan meddela föreskrifter om anmälningsplikt för vissa verksamheter, – bl.a. organiserat friluftsliv – som kan påverka naturmiljön. Motionen i berörd del avstyrks således.

I skrivelsen uttalar regeringen att hushållning med naturresurserna, bevarande av det öppna landskapet, vård av kulturarvet och ett miljöanpassat långsiktigt hållbart jordbruk är nyckelfaktorer för regional utveckling och en levande landsbygd. Enligt regeringen kan turistnäringen på sikt få stor betydelse för sysselsättning och utkomst på landsbygden och i glesbygden. Om en satsning på turism skall bli framgångsrik är det av avgörande betydelse att kulturarvet hålls levande och att landskapet och naturen inbjuder till rika och varierande miljöer för upplevelser. Utskottet delar denna uppfattning. I sammanhanget vill utskottet även erinra om propositionen Regional tillväxt – för arbete och välfärd (prop. 1997/98:62, bet. 1997/98:NU13) där regeringen framhöll att regionala miljö- och hushållningsprogram bör utgöra underlag i den regionala utvecklingsplaneringen. Inriktningen på sikt bör vara att länsstyrelserna i samverkan med kommuner, andra statliga myndigheter och andra intressenter skall utveckla strategier för hänsynstagande till miljö- och hushållningsintressen för de områden i respektive län som har särskild betydelse från miljö- och hushållningssynpunkt. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i motion MJ12 (kd) om landsbygdsturismens betydelse för bl.a. miljöintressen, sysselsättning och rekreation på landsbygden och i våra glesbygder. Det anförda innebär enligt utskottets mening att syftet med motionens yrkande 13 i allt väsentligt kan anses tillgodosett utan något riksdagens uttalande i frågan.

Av skrivelsen framgår att de lokala investeringsprogrammen för en ekologiskt hållbar utveckling enligt kommunernas bedömningar kommer att ge märkbara positiva effekter på miljön. Investeringsarna bedöms enligt kommunernas beräkningar sammantaget skapa ca 11 500 årsarbetstillfällen under programperioden 1998–2001. De lokala investeringsprogrammen behandlades av utskottet våren 1999 (bet. 1998/99:MJU6). Utskottet hänvisade då bl.a. till den granskning som Riksdagens revisorer hade inlett och till Riksrevisionsverkets första uppföljning av stödets effekter. Riksdagens revisorer

har nyligen framlagt förslag angående det statliga stödet till lokala investeringsprogram (1999/2000:RR3). Förslaget bereds i bostadsutskottet och kommer efter årsskiftet 1999/2000 att redovisas i bet. 1999/2000:BoU4. I sitt arbete med de lokala investeringsprogrammen har Riksrevisionsverket under år 1999 granskat ett urval av de lokala investeringsprogram som beviljades statsbidrag för perioden 1998–2000. Granskningsuppdraget redovisades den 6 september 1999. Regeringens analys av rapporten och förslag till ändringar av regelsystemet för de lokala investeringsprogrammen kommer att föreläggas riksdagen under år 2000. Med det anförda finner utskottet att syftet med motion MJ12 (kd) yrkande 14 kommer att bli tillgodosett utan något särskilt uttalande från riksdagens sida.

Ekonomiska styrmedel

Motionen

Enligt motion MJ12 (kd) bör konsumenter och producenter belönas genom ekonomiska styrmedel när de använder lösningar som är miljöanpassade (yrkande 1). I yrkande 16 begärs skatteväxling från arbete till miljöpåverkande aktiviteter.

Utskottets överväganden

I skrivelsen hänvisas till 1999 års vårproposition där regeringen aviserade att en fortsatt miljörelatering av skattesystemet är en viktig uppgift i de fortsatta skatteöverläggningarna. Enligt regeringen kan rätt utformade åtgärder som berör alla samhällssektorer bidra till en effektiv användning av resurser, begränsa olika slag av negativ miljöpåverkan och utgöra en viktig länk i arbetet för ett ekologiskt hållbart samhälle. I skrivelsen hänvisar regeringen även till förslaget i budgetpropositionen för år 2000 att miljörelateringen av skattesystemet fortsätter (bet. 1999/2000:FiU1). Utskottet delar således i stora drag motionärernas uppfattning om ekonomiska styrmedel som viktiga inslag i arbetet med en långsiktigt hållbar utveckling. När det gäller de ganska allmänt hållna synpunkterna i motionens yrkande 1 vill utskottet erinra om att den svenska skatte- och avgiftslagstiftningen erbjuder ett flertal exempel på ekonomiska styrmedel med ett miljöpolitiskt syfte. Utskottet vill t.ex. hänvisa till den utförliga redovisningen i Naturvårdsverkets rapport 4989, Avgifter, skatter och bidrag med anknytning till miljövard. Motion MJ12 (kd) yrkandena 1 och 16 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Kultur – kunskap – delaktighet

Motionen

Enligt motion MJ12 (kd) bör det s.k. Grön Flagg-projektet samordnas med Skolverkets Miljöskola (yrkande 19). Ett nationellt stöd för det lokala arbetet med Agenda 21 framhålls som nödvändigt och arbetet bör stimuleras med nationella medel (yrkande 17). Resurser bör avsättas till berörda myndigheter

Utskottets överväganden

I skrivelsen anför regeringen att de tre dimensionerna av hållbar utveckling – ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet – innebär en utmaning för utbildningsväsendet att bygga broar mellan naturvetenskap/teknik och humaniora och samhällsvetenskap. Införandet av miljöledningssystem vid myndigheter och lärosäten och krav på miljöredovisning i anslutning till årsbokslut samt arbetet för utmärkelsen Miljöskola framhålls i skrivelsen som exempel på verktyg som ger förutsättning för sådant brobyggande. Projektet Miljöskola syftar till att stimulera undervisningen för en ekologisk hållbarhet samtidigt som både den fysiska miljön, arbetsmiljön och verksamheten i stort omfattas av projektet. När det gäller det offentliga skolväsendet skall, enligt regleringsbrevet för år 1999, Statens skolverk redovisa dels uppgifter om antalet skolor som anmält intresse för att erhålla utmärkelsen Miljöskola, dels verkets insatser för stöd, uppföljning och utvärdering av skolornas arbete för att uppnå utmärkelsen. Grön Flagg är ett miljöprojekt för barnomsorgen, grundskolan och gymnasieskolan som bedrivs av Stiftelsen Håll Sverige Rent med inriktning på olika sektorer, dvs. energi, kretslopp och vatten. Utmärkelsen Grön Flagg kan bidra till att en skola kvalificeras som Miljöskola. I sammanhanget vill utskottet erinra om miljöministerns uttalande i ett interpellationssvar i november 1999 (prot. 1999/2000:31, 13 §) där han gjorde bedömningen att det för närvarande inte finns något behov av att från centralt håll samordna projekten Miljöskola och Grön Flagg. Enligt miljöministern skiljer sig inriktningen av projekten åt och kan snarare ses som komplement till varandra. Utskottet har ingen annan uppfattning i frågan och avstyrker motion MJ12 (kd) yrkande 19.

Av skrivelsen framgår att ca två tredjedelar av kommunerna har en eller flera anställda som på hel- eller deltid arbetar med samordning av Agenda 21-arbetet. Drygt hälften av kommunerna har antagit ett lokalt Agenda 21-dokument och en handlingsplan. Ungefär hälften arbetar med gröna nyckeltal eller indikatorer för att följa upp arbetet. Regeringen tillsatte våren 1998 en särskild utredare (M 1998:04) med uppgift att föra en aktiv dialog om det lokala Agenda 21-arbetet, sprida erfarenheter, förmedla förslag till nationella myndigheter och internationella organ samt bidra till internationellt erfarenhetsutbyte. Genom tilläggsdirektiv fick utredaren i april 1999 i uppdrag att också samordna det svenska arbetet med att fullfölja de åtaganden som ryms i Habitatagendan och den svenska nationella rapporten till Habitat II-konferensen i Istanbul 1996 om boende, bebyggelse och stadsutveckling (dir. 1999:37). I uppdraget ingår också att i lämpliga delar följa det arbete inom EU som berör Habitatagendan och Agenda 21 samt att samverka med de myndigheter som har viktiga uppgifter i anslutning till Agenda 21 och Habitatfrågorna. I genomförandet av sitt uppdrag kommer utredaren att samarbeta med berörda myndigheter, däribland Naturvårdsverket och Boverket. Delrapporter skall lämnas i april 2000 och april 2001 och en samlad slutrapport senast den 15 april 2002. När det gäller resurser för arbetet med Agenda 21

och Habitat vill utskottet erinra om vad som anfördes hösten 1999 i samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 2000 (bet. 1999/2000:MJU1). Inom ramen för förordningen (1998:23) om statliga bidrag till lokala investeringsprogram som ökar den ekologiska hållbarheten i samhället har regeringen hittills (åren 1998 och 1999) beslutat ge 81 kommuner sammanlagt 3,7 miljarder kronor i bidrag. Med den anförda avstyrker utskottet motion MJ12 (kd) yrkandena 17 och 18 i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Miljö och hälsa

Motionen

En utredning om tankvattenblandningar av bekämpningsmedel begärs i motion MJ12 (kd) yrkande 21.

Utskottets överväganden

I skrivelsen gör regeringen bedömningen att det pågående arbetet med att minska riskerna för hälsa och miljö från kemikalier bör påskyndas. I oktober 1998 beslutade regeringen tillkalla en särskild utredare (dir. 1998:91) med uppdrag att bl.a. föreslå närmare definitioner i form av gränser m.m. för de egenskaper och effekter som avses i de av riksdagen antagna riktlinjerna för kemikaliepolitiken. Vidare skall utredaren analysera behovet av, och i så fall lämna förslag till, ytterligare styrmedel för att åstadkomma en skärpt kontroll av de ämnen som omfattas av riktlinjerna. Utredaren skall utgå från en bedömning av riskerna för hälsa och miljö, samhällsekonomiska aspekter samt beakta EU:s regelverk. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juni 2000. Utskottet har i detta sammanhang inget underlag för att närmare bedöma detaljfrågor av det slag som tas upp i motionen. Det kan tilläggas att de ansvariga myndigheterna, Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket, har utfärdat detaljföreskrifter angående bekämpningsmedel och hur sådana medel skall hanteras för att undvika skador för människors hälsa och miljön. Motion MJ12 (kd) yrkande 21 bör inte medföra någon vidare åtgärd från riksdagens sida.

Samhällsplanering, byggande och transporter

Motionen

I motion MJ12 (kd) begärs resurser för allergisanering av skolor och bostäder. Motionärerna anser att bl.a. undervisningslokaler bör varudeklarerars (yrkande 20). Möjligheten till bidrag för radonsanering bör återinföras och gränsen för bidrag bör sänkas till åtminstone 500 Bq/liter vatten (yrkande 22). Skyndsamt agerande från regeringens sida för förebyggande av oljeutsläpp efterlyses i yrkande 23.

Av skrivelsen framgår att inom Regeringskansliet pågår arbete med en handlingsplan för bättre inomhusmiljö. Syftet är att finna effektiva åtgärder för att begränsa och helst eliminera faktorer som kan leda till sjukdom hos brukarna av byggnader. Som ett led i detta arbete avser regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att analysera problemen med radon i bostäder och vissa lokaler där människor vistas varaktigt samt presentera förslag till ändamålsenliga och effektiva åtgärder. Av skrivelsen framgår även att Boverket under år 1998 har slutredovisat regeringsuppdraget om miljö- och hälsoriktigt byggande – ”Bygg för hälsa och miljö”. Inom projektet har olika utvecklings- och demonstrationsprojekt genomförts. Resultaten är viktiga underlag för regeringens fortsatta arbete på området. Miljövårdsberedningens uppdrag att i dialog med näringslivet ta fram strategier för ett ekologiskt hållbart näringsliv inleddes hösten 1999 med företag valda utifrån funktionen Bygga/Bo. Resultatet av dialogen kommer att redovisas i december 2000. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ12 (kd) yrkande 20 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Ett flertal motioner om radonsanering behandlades utförligt av utskottet hösten 1999 (bet. 1999/2000: MJU5). Med hänvisning till utskottets uttalande i detta sammanhang avstyrks motion MJ12 (kd) yrkande 22.

När det gäller frågan om förebyggande av oljeutsläpp till havet vill utskottet anföra följande. I syfte att förbättra havsmiljön arbetar Sverige inom ramen för en rad internationella avtal och organisationer som syftar till att minska mängden havsföroreningar i västerhavet. I detta sammanhang är uppföljning av den s.k. Esbjergdeklarationen inom ramen för Nordsjökonferensen av särskild betydelse. Den svenska kustbevakningen m.fl. myndigheter deltar i det globala miljösamarbete som bedrivs av FN-organet IMO (International Maritime Organization). Verksamheten är för närvarande inriktad på att åstadkomma en praktisk tillämpning av OPRC-konventionen (Oil-pollution, Preparedness, Response and Cooperation) inom utbildningsområdet och på att färdigställa olika IMO-publikationer. För Östersjöns del pågår arbetet inom HELCOM, som år 1996 antog ett omfattande program för att komma till rätta med oljeutsläppen till Östersjön, den s.k. Östersjöstrategin. Enligt en fastlagd tidtabell skall länderna runt Östersjön ha genomfört de delar som avser mottagande av oljeavfall i hamn till den 1 juli 2000. De huvudsakliga delarna i strategin gäller mottagningsanläggningar för olja, ett system med avgifter för mottagning av oljeavfall som skall ingå i den ordinarie hamnavgiften samt upprättande och tillämpning av särskilda avfallsplaner för hamnarna. Dessutom blir det obligatoriskt för fartygen att avlämna oljeavfall i hamn. Utskottet har inhämtat att av en rapport till regeringen (Miljödepartementet) framgår att avfallsplaner och ett nytt avgiftssystem – no-special-fee – för alla större hamnar utom tre beräknas vara färdiga före detta datum. I rapporten föreslås att regeringen bör ta initiativ för att undersöka om hjälp behövs för att genomföra de nya avfallsplanerna och avgiftssystemet i de hamnar som saknar sådana. Sverige bör även organisera utbildningsinsatser i St Petersburgs hamn. De delar av Östersjöstrategin som träder i kraft i år bör förberedas genom en internationell informationskampanj om de nya

reglerna för oljeavfall i Östersjöområdet. Likaså bör en fullständig uppföljning av Östersjöstrategin göras ca ett år efter ikraftträdandet. Slutligen bör Sverige ta initiativ till att utforma ett system för övervakning, underrättelser och kommunikation mellan hamnarna i Östersjön för information om huruvida fartygen har lämnat avfall och om hur mycket avfall fartygen för ombord. Sjöfartsverket föreslås stå för det praktiska genomförandet som bör ske inom ramen för HELCOM. Rapporten bereds i Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Enligt Statsrådsberedningens propositionsförteckning kommer en proposition angående oljeutsläpp till sjöss att framläggas under våren 2000. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ12 (kd) yrkande 23 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Internationellt samarbete

Motionen

En samlad miljöstrategi inför Sveriges ordförandeskap i EU begärs i motion MJ12 (kd) yrkande 7. Vidare bör regeringen verka för en gemensam koldioxidavgift inom EU (yrkande 15). I WTO-förhandlingarna bör regeringen verka för en starkare tillämpning av försiktighetsprincipen (yrkande 24) och föra fram krav om internalisering av miljökostnaderna i den totala transportkostnaden (yrkande 25).

Utskottets överväganden

Enligt vad utskottet erfarit pågår inom Miljödepartementet arbete med de frågor inom miljöområdet som regeringen avser att prioritera under ordförandeskapet. Frågorna kommer att ingå i den ordförandeplan som regeringen kommer att presentera inför ordförandeskapet. Syftet med motion MJ12 (kd) yrkande 7 torde därmed bli i allt väsentligt tillgodosett utan något särskilt riksdagens uttalande i frågan.

Av skrivelsen framgår att Sverige arbetar på EU-nivå för antagandet av ett nytt direktiv om minimibeskattnings av energi. Framgång i detta arbete kommer att ytterligare öka Sveriges utrymme för en fortsatt miljörelaterad av skattesystemet. Sedan direktivet antagits ankommer det på medlemsländerna att själva besluta om skattens närmare utformning. Med det anförda avstyrker utskottet motion MJ12 (kd) yrkande 15 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Med anledning av motion MJ12 (kd) yrkandena 24 och 25 vill utskottet framhålla att en hållbar utveckling redan i dag utgör ett av målen för arbetet inom ramen för WTO (World Trade Organization). Som anförts i skrivelsen måste handelssystemet och WTO därmed engageras och ge sitt bidrag till det globala arbetet med hållbar utveckling. I sin skrivelse om handelspolitiken (skr. 1998/99:59, bet. 1998/99:NU13) har regeringen också klargjort att detta är ett av många viktiga mål med en ny runda i WTO. Det bör tilläggas att denna inställning betonades av handelsministern även vid den offentliga utfrågning om WTO-frågor som anordnades av EU-nämnden den 25 november 1999. Sverige deltar i de internationella diskussionerna om handel och

miljö främst inom WTO:s kommitté för handel och miljö, CTE. För att nå ett önskat resultat på området verkar Sverige och EU för att miljöfrågorna skall ingå i den förhandlingsrunda i WTO som planeras inledas i början av år 2000. Till dessa hör bl.a. försiktighetsprincipens utrymme i WTO:s regelverk.

WTO:s ministermöte i Seattle i månadsskiftet november–december 1999 avslutades utan att enighet kunde nås om inledande av en ny multilateral förhandlingsrunda. Enligt vad utskottet erfarit har ministerkonferensen inte avslutats formellt, utan suspenderats, och arbetet skall återupptas så snart som möjligt. WTO:s allmänna råd kommer enligt planerna att ha ett första möte i början av februari 2000. Inför fastläggandet av EU:s strategier i det fortsatta arbetet inom WTO är de svenska ståndpunkterna bl.a. att målet om en bred förhandlingsrunda ligger fast. Vidare måste innevarande år tas till vara fullt ut för att bredda vägen för att det beslut som Sverige eftersträvade i Seattle skall kunna fattas så snart som möjligt. Särskilda insatser behövs för att skapa ökad förståelse för att i WTO även diskutera frågor som miljö och arbetsvillkor. Utskottet förutsätter att Sverige även fortsättningsvis kommer att driva dessa frågor med samma kraft som hittills. Därmed finner utskottet att syftet med motion MJ12 (kd) yrkandena 24 och 25 i allt väsentligt kommer att bli tillgodosett utan någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *nytt riksdagsuttalande angående delmål för ekologisk hållbarhet*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ12 yrkande 4,
2. beträffande *sekretariat för klimatfrågor m.m.*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ12 yrkandena 9 och 10,
3. beträffande *kostnaden för s.k. gröna nyckeltal*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ12 yrkande 2,
res. 1 (kd) - delvis
4. beträffande *miljöledningssystem m.m.*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ12 yrkandena 3, 5 och 6,
res. 1 (kd) - delvis
5. beträffande *miljövarupolicy m.m.*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ12 yrkandena 8 och 11,
6. beträffande *kommersiellt utnyttjande av allemansrätten*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ12 yrkande 12,
res. 2 (m, kd, c)
7. beträffande *programarbete om bygdeturismen*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ12 yrkande 13,
8. beträffande *de lokala investeringsprogrammen*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ12 yrkande 14,
9. beträffande *ekonomiska styrmedel*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ12 yrkandena 1 och 16,

10. beträffande samordning av Grön Flagga med Skolverkets Miljökola

1999/2000: MJU6

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ12 yrkande 19,

11. beträffande *Habitat och Agenda 21*

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ12 yrkandena 17 och 18,

12. beträffande *utredning om tankvattenblandningar av bekämpningsmedel*

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ12 yrkande 21,

13. beträffande *allergisanering av skolor och bostäder*

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ12 yrkande 20,

14. beträffande *radonsanering*

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ12 yrkande 22,

15. beträffande *åtgärder för förebyggande av oljeutsläpp*

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ12 yrkande 23,

16. beträffande *en samlad miljöstrategi inför Sveriges ordförandeskap i EU m.m.*

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ12 yrkandena 7 och 15,

res. 3 (kd)

17. beträffande *Sveriges agerande inom WTO*

res. 4 (kd)

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ12 yrkandena 24 och 25,

18. beträffande *skrivelsen*

att riksdagen lägger skrivelse 1999/2000:13 till handlingarna.

Stockholm den 25 januari 2000

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Dan Ericsson

I beslutet har deltagit: Dan Ericsson (kd), Sinikka Bohlin (s), Göte Jonsson (m), Inge Carlsson (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Michael Hagberg (s), Jonas Ringqvist (v) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

1. Kostnaden för s.k. gröna nyckeltal och miljöledningssystem m.m. (mom. 3 och 4)

Dan Ericsson (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

Enligt vår mening är antalet företag registrerade som s.k. gröna nyckeltal enligt ISO- och EMAS-systemen en dålig indikator på det totala miljöarbetet i företagen. Den höga kostnad som en sådan registrering medför kan utgöra ett hinder för registrering men också för ett aktivt och levande miljöarbete. Ett alternativ till registrering är revision utförd av miljöcertifierad revisor. En sådan revision utgör en garanti för att företaget i fråga har en produktion med miljömässigt hög kvalitet och eftersträvar ständiga förbättringar i miljöhänseende. Dessa företag bör kunna ingå i nyckeltalen. Detta bör riksdagen med anledning av motion MJ12 (kd) yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

Av skrivelsen framgår att bl.a. 99 statliga myndigheter på uppdrag av regeringen arbetar med att införa miljöledningssystem. Även inom Regeringskansliet har arbetet med att införa ett miljöledningssystem påbörjats. Vi anser att dessa statliga verk och myndigheter som goda exempel skall redovisa sin miljöpolicy och sina övergripande mål för miljöarbetet.

I augusti 1998 beslutade regeringen att ge 24 myndigheter ett särskilt sektorsansvar för arbetet med ekologisk hållbarhet. Enligt skrivelsen innebär sektorsansvaret integrering av miljöhänsyn och resurshushållning i verksamheten och att ekologisk hållbarhet främjas inom ramen för myndighetens sektorsansvar. Det kan ifrågasättas om detta är en form av miljöledningssystem eller den traditionella synen på sektorsansvaret. I syfte att åstadkomma trovärdighet och enhetlighet bör regeringen tydliggöra innebörden av miljöledningssystem och sektorsansvar.

Regeringens särskilda delegation för ekologiskt hållbar utveckling anser att det redan i dag finns stora möjligheter att ställa miljökrav vid upphandling utan att konflikt uppstår gentemot lagstiftningen eller EG:s upphandlingsdirektiv. Enligt vår erfarenhet är denna uppfattning inte allmänt vedertagen. Bland annat Nämnden för offentlig upphandling gör bedömningen att ett EU-lands möjligheter att ställa miljökrav vid kvalificering av anbudsgivare är mycket begränsade. Regeringen bör därför verka för en ändring av regelverket, såväl nationellt som inom EU.

Vad här anförts med anledning av motion MJ12 (kd) yrkandena 3, 5 och 6 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *kostnaden för s.k. gröna nyckeltal*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:MJ12 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

1999/2000:MJU6

4. beträffande *miljöledningssystem m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000: MJ12 yrkandena 3, 5 och 6 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

2. Kommersiellt utnyttjande av allemansrätten (mom. 6)

Dan Ericsson (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

Till skillnad från egendomsrätten som är lagfäst, är allemansrätten en sedvanerätt, unik för vårt land. Den kan emellertid missbrukas och slitage och andra skador kan uppkomma på naturen. Allemansrätten har även utnyttjats för kommersiell verksamhet utan markägarens samtycke. Enligt vår mening skall allemansrätten inte kunna kommersialiseras utan skriftligt avtal med berörd markägare. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag härom.

Detta bör riksdagen med anledning av motion MJ12 (kd) yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *kommersiellt utnyttjande av allemansrätten*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000: MJ12 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

3. En samlad miljöstrategi inför Sveriges ordförandeskap i EU m.m. (mom. 16)

Dan Ericsson (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

Enligt vår mening måste regeringen snarast lägga fram en samlad miljöstrategi inför Sveriges ordförandeskap i EU första halvåret 2001. När det gäller klimatfrågorna bör, efter sedvanlig beredning i Regeringskansliet, klimatkommitténs förslag kunna behandlas av Riksdagen under år 2000, så att Sverige under sitt ordförandeskap kan arbeta för en tydlig klimatstrategi i EU. I denna strategi bör ingå en gemensam koldioxidavgift.

Vad ovan anförts bör riksdagen med anledning av motion MJ12 (kd) yrkandena 7 och 15 som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *en samlad miljöstrategi inför Sveriges ordförandeskap i EU m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000: MJ12 yrkandena 7 och 15 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

Dan Ericsson (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

Det finns ett tydligt spänningsfält mellan hållbar utveckling och fri handel. Ökad handel kan i vissa fall medföra stora skador på miljön, och miljökonventioner kan komma att ställas mot internationella handelsregler. I detta sammanhang kan tillämpningen av försiktighetsprincipen komma att medföra problem i handelsutbytet länder emellan. Även frågan om transporterna och deras miljöpåverkan måste aktualiseras. Inom världshandelsorganisationen WTO bör regeringen verka för en strängare tillämpning av försiktighetsprincipen och för internalisering av transporternas miljökostnader. Detta bör riksdagen med anledning av motion MJ12 (kd) yrkandena 24 och 25 som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *Sveriges agerande inom WTO*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:MJ12 yrkandena 24 och 25 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

Särskilda yttranden

1. Skrivelser

Dan Ericsson (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

Nytt riksdagsuttalande angående delmål för ekologisk hållbarhet m.m.

Vi utgår från att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till delmål och åtgärder, som behövs för att nå miljö kvalitetsmålen. Vidare avvaktar vi regeringens presentation av en miljövarupolicy. Vi anser också, att konsumenter och producenter bör belönas med hjälp av ekonomiska styrmedel vid användning av miljöanpassade produkter och system.

Sekretariat för klimatfrågor m.m.

För att förhindra att växthuseffekten blir verklighet är det nödvändigt med snabba och kraftfulla åtgärder för att hejda utsläppen av koldioxid och övriga växthusgaser. Härför krävs utfasning av fossilbränslen i energi- och transportsektorn, begränsning av metanavgången, åtgärder för att öka kolbindningen samt internationella åtgärder. En nationell samling erfordras för att uppnå en brytpunkt, där koldioxidavgången, som för närvarande ökar, måste minska. Ett samlat klimatpolitiskt handlingsprogram bör fastställas av riksdagen, och regeringen bör upprätta ett särskilt sekretariat i Regeringskansliet för genomförande av handlingsprogrammet, ett sekretariat för klimatfrågorna. En särskild klimatkommitté arbetar just nu med dessa frågor och bedöms vara klar i mars i år. Remissarbetet och riksdagsarbetet i frågan bör slutföras under år 2000, så att Sverige i EU kan arbeta för en tydlig klimatstrategi under ordförandeskapstiden.

Det måste också slås fast att Sverige inte bör använda sig av sin av EU tilldelade pluskvot för koldioxidutsläpp. Vi anser att regeringen kraftfullt måste verka för en gemensam koldioxidavgift inom EU. Konkurrensneutralitet i denna fråga måste uppnås.

Vi har valt att inte reservera oss i dessa frågor men vidhåller syftet med motion MJ12 (kd) i aktuella delar.

Samordning av Grön Flagg med Skolverkets Miljöskola

Under sjuttioalet förändrades synen på miljön och en portalparagraf om miljöfrågor skrevs in i skollagen. Enligt paragrafen skall var och en som verkar inom skolan "främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö". Förutom den goda undervisning som ges i miljöfrågorna i skolan i dag, finns den s.k. Grön-Flagg-certifieringen, som växer snabbt i Sverige och Europa (Eco Schools). Detta är ett viktigt stöd för skolorna, såväl för lärare som elever, i deras arbete med miljöfrågor utifrån ett "underifrånperspektiv". Det finns ytterligare utmärkelser, t.ex. Miljöskola. Ungdomens miljöriksdag är ett annat tecken på hur miljöundervisningen utvecklats ur elevperspektiv. Det är vår uppfattning att Skolverkets utmärkelse Miljöskola och certifiering enligt Grön Flagg bör samordnas. De kommer att komplettera varandra och stärka miljöarbetet ute i skolorna. Vi har emellertid valt att inte reservera oss på denna punkt.

Habitat och Agenda 21

Arbetet med Agenda 21 är en god grund för att förankra miljöarbetet hos medborgarna. Ett aktivt arbete med Agenda 21 engagerar skolor, organisationer, företag och medborgare i ett gemensamt arbete för den egna kommunen. Detta lokala arbete bidrar till att hålla liv i medvetenheten om miljön och anger mål och riktlinjer för att uppnå en hållbar utveckling. I kommunerna finns den lokala kompetens som behövs för ett aktivt lokalt miljöarbete. Dessvärre har regeringen avvecklat det nationella stödet till lokalt Agenda 21-arbete. Kristdemokraterna anser, att man på nytt skall syresätta och stödja detta arbete med nationella medel.

Vi har valt att inte reservera oss på denna punkt men har för avsikt att noga följa regeringens agerande i frågan.

2. Skrivelsen

Eskil Erlandsson (c) anför:

Centerpartiet har medvetet avstått från att väcka motioner med anledning av föreliggande skrivelse, där regeringen lämnar en redovisning av hur arbetet med strategier och åtgärder för ekologiskt hållbar utveckling fortskrider i Sverige, inom EU och internationellt. Anledningen härtill är tvåfaldig. Dels har vi utförligt redovisat vår syn på miljöpolitiken och framlagt förslag om åtgärder för en ekologiskt hållbar utveckling i vår miljömotion 1999/2000:MJ718 Miljöpolitik för nya generationer, dels anser vi att det i

3. Skrivelsen

Harald Nordlund (fp) anför:

Liberal politik utgår från den enskilda människan. Den enskilda människan är också utgångspunkten för liberal miljö- och naturresurspolitik. Naturens skönhet och rikedom är viktig för vår livskvalitet. Den biologiska mångfalden är en förutsättning för människans överlevnad, men också en ständig källa till inspiration och rekreation. Att bevara orörd natur, ostörda rekreationsområden och biologisk mångfald är därför viktiga mål för liberal miljö- och naturresurspolitik.

Vårt övergripande mål – den enskilda människans frihet och livschanser – kombineras naturligt med insikten om att mänskligheten är beroende av jordens resurser. Miljöpåverkan av mänsklig verksamhet får inte överskrida gränserna för vad som är ekologiskt hållbart. En enskild människas frihet får inte inskränka andra människors frihet. Därmed har vi också ansvar att vårda jordens resurser för kommande generationer. Förvaltarskapetanken är därför vår utgångspunkt för hur vi ser på människans förhållande till naturen. Vår rätt att bruka är inte en rätt att förbruka. Människan är kapabel att ta ansvar för miljön då hon har en unik förmåga att dra lärdom av sina misstag och medvetet göra moraliska ställningstaganden.

Hotet mot miljön har bytt karaktär. Från att främst ha varit en fråga om synliga och omedelbara fabriksutsläpp med nationella eller högst regionala skador har miljöproblemen blivit både globala och diffusa. Fortfarande är föroreningar stora hot mot miljön. Det är tydligt att de största miljöproblemen – som klimatförändringar och förtunningen av stratosfärens ozonskikt – till stor del är globala och beror på människors levnadsmönster. En säkrad god livsmiljö i det globala perspektivet är en utmaning som delas av hela jordens befolkning.

Det är lätt att slå an en pessimistisk grundsyn när det gäller miljöproblemen. Dagligen matas vi med information om lokala miljökatastrofer i världen samtidigt som det publiceras nya rapporter om tilltagande globala problem. Men vi liberaler har en i grunden optimistisk syn på framtiden och en tilltro till varje generations förmåga att finna lösningar på sin tids problem och känna ett ansvar för kommande släkten. Vi har också en positiv teknikvänlig syn på verkligheten. Genom tekniska framsteg har mänskligheten kunnat upptäcka flera miljöhot och i många fall också minskat dess inskränkningar på den framtida friheten.

Kopplingen mellan ekonomiskt tänkande och miljötankande är en nödvändig utgångspunkt för miljöarbetet. En liberal miljöpolitik bejakar ekonomisk tillväxt som förutsättning för att skapa resurser till miljöförbättrande åtgärder. Marknadsekonomin står inte i motsats till förbättrad miljö, utan är tvärtemot ett medel som använt på rätt sätt effektivt kan lösa många av dagens stora miljöproblem. Folkpartiet liberalerna är också det parti som under

längst tid och hårdast drivit frågan om användning av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken.

1999/2000:MJU6

Den positiva liberala inställningen innebär dock inte att vi aningslöst anser att det går att tänja naturens spelregler hur långt som helst. Det är dock tydligt att när miljöns intresse står i konflikt med miljöfarlig verksamhet måste naturlagarna på ett tidigt stadium ges företräde. En viktig slutsats av detta är att en försiktighetsprincip måste präglade all mänsklig relation till naturen.

Vi liberaler är övertygade om att miljöhoten går att bemästra. Men detta kräver att ord blir handling. Det är hög tid att fatta de beslut som omsätter den politiska retoriken till konsekventa och medvetna åtgärder som ger konkreta resultat i miljöarbetet.

Sammanfattning.....	1
Skrivelsen	1
Motionen.....	1
Utskottet	3
Inledning.....	3
Målen för ekologisk hållbarhet	3
Uppföljning av miljömålen	4
Utvecklingen inom den offentliga sektorn	5
Näringsliv, konsumtion och regional utveckling	6
Ekonomiska styrmedel.....	8
Kultur – kunskap – delaktighet	8
Miljö och hälsa.....	10
Samhällsplanering, byggande och transporter.....	10
Internationellt samarbete.....	12
Hemställan	13
Reservationer.....	15
1. Kostnaden för s.k. gröna nyckeltal och miljöledningssystem m.m. (mom. 3 och 4).....	15
2. Kommersiellt utnyttjande av allemansrätten (mom. 6).....	16
3. En samlad miljöstrategi inför Sveriges ordförandeskap i EU m.m. (mom. 16)	16
4. Sveriges agerande inom WTO (mom. 17)	16
Särskilda yttranden	17